

MINISTER
PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

DSR-I-0700-2-6-AK/09

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 23.06.09

nr. 3563 podpis.

Warszawa, dnia 22 czerwca 2009 r.

P. J. Kobiela
SECRETARIA
Biura Prac Senackich
wpłynęło dn. 23.06.09 zał.
4477 podpis. *M. Mar*

Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu RP

Odpowiadając na pismo Pana Marszałka z dnia 21 maja 2009 roku, znak: BPS/DSK-043-1684/09, dotyczące oświadczenia złożonego przez senatora Piotra Kaletę podczas 33. posiedzenia Senatu RP w dniu 14 maja 2009 r. w sprawie ujednoczenia procedury związanej z adopcją dziecka anonimowo pozostawionego w „oknie życia”, uprzejmie wyjaśniam:

W Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej opracowano „Założenia projektu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nad dzieckiem”, które zostały przyjęte przez Komitet Rady Ministrów w dniu 25 września 2008 roku. W dniu 22 maja 2009 roku dokument „Założeń projektu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nad dzieckiem” został ponownie skierowany pod obrady Rady Ministrów. Z powodu zaistniałej trudnej sytuacji budżetu państwa, a także z uwagi na konieczność dobrego przygotowania instytucji do wdrożenia nowych rozwiązań, konieczne jest przesunięcie terminu wejścia w życie przygotowywanej na podstawie „Założeń” ustawy na dzień 1 stycznia 2011. Zakłada się, że projekt ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nad dzieckiem zostanie w III kwartale skierowany do Sejmu, tak aby ustawa mogła zostać uchwalona jeszcze w tym roku – Roku Rodzinnej Opieki Zastępczej.

W „Założeniach” wprowadzono możliwość organizacji przez samorząd województwa, po rozpoznaniu potrzeb, interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych. Takie rozwiązanie zostało podyktowane faktem, iż na oddziałach noworodkowych często przebywają dzieci pozostawione przez rodziców, które ze względu na stan zdrowia, w okresie oczekiwania na przysposobienie, nie mogą zostać oddane pod opiekę rodzin zastępczych. Nowa forma opieki przewidziana jest dla dzieci wymagających intensywnej diagnozy i leczenia, do ukończenia przez nie 1 roku życia. Czas pobytu dzieci w interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych będzie dostosowany do czasu koniecznego dla sporządzenia diagnozy stanu zdrowia dziecka, podjęcia leczenia i rehabilitacji. Efektem pobytu dziecka w opisanym powyżej ośrodku będzie, po pierwsze – umożliwienie, relatywnie szybko, umieszczenia dziecka w rodzinach przysposabiających lub w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka, a po drugie –

przekazanie rodzinie kompleksowej wiedzy o stanie zdrowia dziecka oraz rozpoczętym procesie leczenia i rehabilitacji. Ponadto, diagnoza medyczna dziecka umożliwi określenie jego specyficznych potrzeb i właściwy dobór rodziny adopcyjnej, zastępczej lub rodzinnego domu dziecka.

W interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych będą mogły być umieszczane również dzieci pozostawiane w tzw. oknach życia. Instytucje, które zapewniają obecnie opiekę tym dzieciom, muszą zebrać informacje o dziecku, począwszy od diagnozy stanu zdrowia oraz włączeniu ewentualnego leczenia i rehabilitacji, a skończywszy na uregulowaniu sytuacji prawnej dziecka i znalezieniu trwałego środowiska rodzinnego.

Natomiast obecnie obowiązujące przepisy z zakresu opieki nad dzieckiem i rodziną umożliwiają objęcie opieką przez całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze typu interwencyjnego niemowląt przygotowywanych do adopcji. Wykwalifikowany personel tych placówek zapewnia właściwą opiekę medyczną oraz pielęgnacyjną, a jednocześnie jest zobowiązany do zgłoszenia informacji o dziecku do odpowiedniej instytucji organizującej formy pieczy zastępczej. Ponadto, w okresie dokonywania stosownych ustaleń dotyczących pochodzenia dziecka oraz ewentualnego postępowania o przysposobienie, dziecko może być umieszczone w rodzinie zastępczej, którą może być rodzina zakwalifikowana do adopcji dziecka. Pobyt dziecka w preadopcyjnej rodzinie zastępczej ma również tę zaletę, że pozwala sprawdzić, czy kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej poddają się wychowaniu tego dziecka.

Jak wynika z danych resortu zdrowia, na przestrzeni lat 2002 – 2007 obserwowano pozytywny trend zmniejszania się liczby noworodków pozostawionych w szpitalach z przyczyn innych niż zdrowotne. W roku 2007 pozostawiono w szpitalu 713 noworodków. Liczba ta zmniejszyła się o 113 takich przypadków w stosunku do roku 2006 i o 305 (30%) przypadków w stosunku do roku 2002, przy jednoczesnym wzroście liczby urodzeń żywych w porównaniu z tymi latami - o 13 629 (2006) i 34 108 (2002). Oddziały noworodkowe, realizując opiekę nad pozostawionymi noworodkami w szpitalu ze względów innych niż zdrowotne, współpracują z sądami rodzinnymi, ośrodkami adopcyjno-opiekuńczymi i rodzinami zastępczymi. Po uzyskaniu decyzji sądu rodzinnego, noworodki są przekazywane do domów małego dziecka lub wyspecjalizowanych placówek opieki nad małym dzieckiem, celem sprawowania dalszej opieki i ewentualnej kwalifikacji do adopcji.

Po uregulowaniu sytuacji prawnej dziecka instytucje sprawujące pieczę nad dzieckiem są zobowiązane do przekazania informacji o tym dziecku do ośrodka adopcyjno-opiekuńczego, celem wszczęcia poszukiwań rodzinnego środowiska zastępczego. Jeśli istnieje prawna możliwość adopcji dziecka, czyli sąd pozbawił rodziców władzy rodzicielskiej lub rodzice wyrazili przed sądem zgodę na przysposobienie swojego dziecka w przyszłości bez wskazania osoby przysposabiającego (tzw. zrzeczenie blankietowe), wówczas ośrodek adopcyjno-opiekuńczy niezwłocznie uruchamia procedurę poszukiwania dla dziecka rodziny adopcyjnej.

Od momentu zgłoszenia do ośrodka adopcyjno-opiekuńczego informacji o dziecku, którego sytuacja prawna umożliwia adopcję, procedura kwalifikowania dziecka do adopcji oraz procedura i terminy poszukiwań rodziny adopcyjnej są takie same wobec każdego dziecka. Obecnie jest to minimalnie 3-miesięczny okres poszukiwań potencjalnej rodziny adopcyjnej na terenie kraju. W projektowanych rozwiązaniach planuje się utrzymać ten termin.

Należy jednocześnie mieć na względzie, iż główną zasadą, jaką kierują się ośrodki adopcyjno-opiekuńcze, jest szukanie rodziny dla dziecka, a nie na odwrót. To interes dziecka jest w tym procesie nadrzędny, a zadaniem ośrodka adopcyjno-opiekuńczego jest dobór

rodziny przysposabiającej właściwej ze względu na potrzeby dziecka. Ośrodki adopcyjno-opiekuńcze biorą pod uwagę możliwości oraz deklaracje rodziny, tzn. czy rodzina jest gotowa adoptować dziecko wymagające szczególnie intensywnej opieki medycznej lub bardzo wzmoczonych oddziaływań psychologiczno-pedagogicznych, a także czy rodzina nie zastrzegła, że nie adoptuje dziecka przewlekle chorego, starszego lub posiadającego rodzeństwo.

Jest niezaprzeczalnym fakt, że dla dzieci zdrowych poszukiwania rodziny adopcyjnej kończą się pomyślnie w bardzo krótkim czasie. Natomiast dla dzieci z jakimikolwiek problemami zdrowotnymi, czy rozwojowymi, takie poszukiwania trwają dłużej, a nawet wykraczają poza granice Polski.

W obecnie obowiązujących przepisach kodeksu postępowania cywilnego sądom nakazuje się obowiązek zasięgnięcia opinii ośrodka adopcyjno-opiekuńczego lub innej specjalistycznej placówki, zanim sąd wyda decyzję o przysposobieniu. Nie jest więc możliwe wydanie, w myśl prawa, decyzji o przysposobieniu, pomijając rolę ośrodka adopcyjno-opiekuńczego, bądź innej opiniodawczej instytucji, co oznacza zarazem, że instytucje te muszą mieć określony czas na sporządzenie wymaganej opinii.

Zgodnie ze stanowiskiem Ministerstwa Sprawiedliwości, przekazanym Ministerstwu Pracy i Polityki Społecznej pismem z dnia 5 marca 2009 roku, znak DL-P-II-413-3/09, odróżnić należy dwie sytuacje:

1. Pierwsza występuje w razie nieustalenia pochodzenia dziecka. Wówczas dla dziecka porzuconego sporządza się akt urodzenia jako dla dziecka nieznanymi rodziców. Następuje to w trybie określonym art. 52 ustawy z dnia 29 września 1986 r. - Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. z 2004 r. Nr161, poz. 1688 z późn. zm.). Zgodnie z ust. 1 powyższego przepisu, akt urodzenia dziecka nieznanymi rodziców sporządza się na podstawie orzeczenia sądu opiekuńczego. Sąd ten - stosownie do ust. 2 art. 52 - ustala, w miarę możliwości, miejsce i datę urodzenia dziecka, po zasięgnięciu opinii osoby, pod której opieką dziecko się znajduje, nadaje dziecku imię i nazwisko oraz określa, jakie imiona rodziców i ich nazwiska rodowe mają być wpisane do aktu urodzenia. Nazwisko nadane dziecku wpisuje się jako nazwisko jego rodziców. W razie nieustalenia miejsca urodzenia dziecka, za miejsce urodzenia uważa się miejsce znalezienia dziecka (art. 52 ust. 3 powołanej ustawy). Jeżeli na podstawie orzeczenia sądu opiekuńczego został sporządzony akt urodzenia dla dziecka nieznanymi rodziców, to wówczas zgoda rodziców nie jest wymagana do przysposobienia dziecka. Zgodnie bowiem z przepisem art. 119 § 1 zd. 1 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego do przysposobienia potrzebna jest zgoda rodziców przysposabianego, chyba że zostali oni pozbawieni władzy rodzicielskiej lub są **nieznani** albo porozumienie się z nimi napotyka trudne do przewyciężenia przeszkody.

2. Druga sytuacja zachodzi, gdy dziecko porzucone ma już ustalonych prawnie rodziców lub tylko matkę. Wtedy w toku postępowania o przysposobienie możliwe jest albo uzyskanie zgody rodziców na przysposobienie, albo pozbawienie rodziców władzy rodzicielskiej. Nie ulega wątpliwości, że porzucenie dziecka nie jest równoznaczne z oświadczeniem o wyrażeniu zgody na przysposobienie. Oczywiście jest jednak, że porzucenie dziecka jest okolicznością wystarczającą dla pozbawienia władzy rodzicielskiej.

Omówione powyżej rozwiązania prawne nie budzą zastrzeżeń i są łatwe do zastosowania w praktyce.

W świetle przedstawionego stanu prawnego nie wydaje się, aby zachodziła potrzeba interwencji legislacyjnej ustanawiającej przyspieszoną procedurę adopcji dzieci porzuconych w tzw. oknie życia.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że ustawa Kodeks rodzinny i opiekuńczy znajduje się w kompetencjach Ministra Sprawiedliwości.

MINISTER
Jolanta Fedak